

Research Paper

Identifying the Characteristics and Competencies of Teachers for the Spiritual Education of Students

Kolsum Nami ^{۱*}, Masomeh Khademi Gouchini^۲

^۱. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Bandar Abbas Branch, Islamic Azad University, Bandar Abbas, Iran.

^۲. Department of Educational Sciences, Bandar Abbas Branch, Islamic Azad University, Bandar Abbas, Iran.

Received: ۰۹/۱۲/۲۰۲۰

Accepted: ۱۵/۰۲/۲۰۲۰

PP: ۱-۲۲

Keywords:

Competency, Spiritual Education, Students.

Abstract

Introduction: Spiritual education is one of the main elements of religious education, emphasizing a rational approach to religious content and expressions in the religious education process. The purpose of this study was to identify the characteristics and competencies of teachers for the spiritual education of students.

research methodology: The present study employs an exploratory mixed-method approach. In the qualitative phase, participants included experts and secondary school teachers in District Two of Bandar Abbas. Interviews continued until theoretical saturation was reached with ۱۵ participants. In the quantitative phase, the statistical population consisted of all junior secondary school teachers in District Two of Bandar Abbas, from which ۱۸۱ individuals were selected using Morgan's table. Data collection tools included a semi-structured interview and a researcher-made questionnaire with ۴۴ items.

Findings: The results revealed that the characteristics and competencies of teachers for the spiritual education of junior secondary school students in District Two of Bandar Abbas include: teachers' use of a spiritual education information database, necessary actions at the time of teacher recruitment, employing retired teachers, essential training, challenges and obstacles, proposed plans, encouragement and recognition, necessary actions for maintaining and strengthening teachers' spiritual education competencies, prerequisites for spiritual education, the final characteristics and competencies of teachers for students' spiritual education, proposed recommendations, organizing competitions, and continuous in-service training for teachers.

Conclusion: Implementing the proposed recommendations in this research can enhance teachers' professional and spiritual competencies, elevate the level of spirituality in the educational system, and contribute to developing a new generation of informed, responsible, and spiritually conscious students. Collaboration among teachers, administrators, and policymakers is essential to achieving this goal.

Citation: Nami, K., Khademi Gouchini, M. (۲۰۲۰). Identifying the Characteristics and Competencies of Teachers for the Spiritual Education of Students. Journal of Ahsan Education, Vol ۱, No ۲, pp ۱-۲۲

Corresponding author: Kolsum Nami

Address: Department of Educational Sciences, Bandar Abbas Branch, Islamic Azad University, Bandar Abbas, Iran

Email: knami۸۸@gmail.com

شناسایی ویژگی ها و صلاحیتهای معلمان برای تربیت معنوی دانش آموزان

کلثوم نامی^{۱*}، معصومه خادمی گوجینی^۲

۱. استادیار گروه علوم تربیتی، واحد بندرعباس، دانشگاه آزاد اسلامی، بندرعباس، ایران

۲. دانش آموخته کارشناسی ارشد گروه علوم تربیتی، واحد بندرعباس، دانشگاه آزاد اسلامی، بندرعباس، ایران

چکیده

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۹/۱۹

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۱/۲۷

شماره صفحات: ۲۲-۱

مقدمه و هدف: تربیت معنوی یکی از عناصر اصلی تربیت دینی، و ناظر به رویکردی عقلانی به محتوا و عبارات دینی در فرایند تربیت دینی است هدف از تحقیق حاضر شناسایی ویژگی ها و صلاحیتهای معلمان برای تربیت معنوی دانش آموزان بود.

روش شناسی پژوهش: روش تحقیق حاضر آمیخته اکتشافی است، مشارکت کنندگان در بخش کیفی تحقیق، جهت انجام مصاحبه ها، کارشناسان و معلمان مدارس متوسطه ناحیه دو شهر بندرعباس هستند تعداد مصاحبه ها تا ۱۵ نفر به حد اشباع نظری رسید. جامعه آماری در بخش کمی تحقیق، کلیه دبیران متوسطه اول ناحیه دو بندرعباس که با استفاده از جدول مورگان ۱۸۱ نفر به عنوان جامعه آماری انتخاب شدند، ابزار گردآوری داده ها مصاحبه نیمه ساختار یافته و پرسشنامه محقق ساخته ۷۴ سوالی بود.

یافته ها: یافته ها نشان داد ویژگی ها و صلاحیتهای معلمان برای تربیت معنوی دانش آموزان مدارس متوسطه اول ناحیه دو شهر بندرعباس شامل: استفاده معلمان از بانک اطلاعات تربیت معنوی، اقدامات لازم در بدو استخدام معلمان، بکارگیری معلمان بازنشسته، آموزشهای لازم، موانع و مشکلات، طرحهای پیشنهادی، تشویقات و تکریم، اقدامات لازم، حفظ، راههای افزایش و تقویت ویژگی ها و صلاحیتهای معلمان برای تربیت معنوی دانش آموزان، مقدمات ورود به تربیت معنوی، نتیجه ویژگی ها و صلاحیتهای معلمان برای تربیت معنوی دانش آموزان، پیشنهادات مطرح شده، برگزاری مسابقات، برگزاری مستمر آموزش ضمن خدمت برای معلمان می باشند

بحث و نتیجه گیری: اجرای پیشنهادات ارائه شده در تحقیق به تقویت صلاحیتهای حرفه ای و معنوی معلمان، ارتقای سطح معنویت در نظام آموزشی و ایجاد نسل جدیدی از دانش آموزان آگاه، مسئولیت پذیر و معنوی کمک کند. با همکاری میان معلمان، مدیران، سیاست گذاران آموزشی و خانواده ها، می توان مسیر روشنی برای بهبود وضعیت تربیت معنوی در مدارس ترسیم کرد.

واژه های کلیدی: صلاحیت،

تربیت معنوی، دانش آموزان

استناد: نامی، کلثوم، خادمی گوجینی، معصومه (۱۴۰۳). شناسایی ویژگی ها و صلاحیتهای معلمان برای تربیت معنوی دانش آموزان. فصلنامه تعلیم و تربیت

احسن، دوره اول، شماره دو، شماره صفحات ۲۲-۱

* نویسنده مسئول: کلثوم نامی

نشانی: گروه علوم تربیتی، واحد بندرعباس، دانشگاه آزاد اسلامی، بندرعباس، ایران

پست الکترونیکی: knami88@gmail.com

مقدمه

در نظام آموزش و پرورش، معلمان به‌عنوان نیروی انسانی ماهر، نقشی اساسی در ارتقای شایستگی‌های حرفه‌ای و اخلاقی خود و دانش‌آموزان دارند. در دنیای پرتحول امروز، آنان می‌توانند با توسعه مهارت‌های خود، زمینه پرورش ارزش‌های معنوی را در محیط آموزشی فراهم کنند. پرورش ارزش‌های معنوی و تربیت معنوی، فراتر از انتقال دانش درباره روح، به رشد و شکوفایی آن از طریق برنامه‌های درسی و تربیتی می‌پردازد. این نوع آموزش، با تقویت ظرفیت‌های درونی و بیرونی دانش‌آموزان، آنان را در مسیر کمال فردی و اجتماعی قرار می‌دهد. احساس “بودن و وجود”، که حاصل این فرایند است، به زندگی معنا و هدف می‌بخشد و انگیزه‌ای عمیق برای رشد و تعالی ایجاد می‌کند (Mamajonova, ۲۰۲۴)، معنویت ارتباط عمیقی با فضایل انسانی نظیر مهربانی، بخشندگی و شفقت دارد. از منظر روان‌شناختی، معنویت می‌تواند اضطراب را کاهش داده، احساس تنهایی را کم کند و موجب افزایش عزت نفس، توانایی ارتباطی و شایستگی روانی شود (Sahranavard & et all, ۲۰۲۴). همچنین (Shelderak, ۲۰۱۷)، معتقد است که معنویت در باورهای انسان درباره خدا، هستی و رابطه متقابل آن‌ها تجلی می‌یابد و در عبادات، ارزش‌های بنیادین و سبک زندگی افراد نمود پیدا می‌کند. بررسی دیدگاه‌های مختلف درباره تربیت معنوی کودکان و نوجوانان نشان می‌دهد که این مفهوم به‌عنوان یکی از عناصر اصلی تربیت دینی، نقش مهمی در رشد عقلانی و اخلاقی آنان ایفا می‌کند. برخی پژوهشگران، تربیت معنوی را از منظر سکولار یا انسان‌گرایانه بررسی کرده‌اند و آن را شکلی از تربیت رسمی معرفی کرده‌اند (Bolaqi, ۲۰۲۴)، از سوی دیگر، برخی نظریه‌پردازان آن را دربرگیرنده اصول و ارزش‌های تربیتی پیشرفت‌گرا می‌دانند (Firoozi, ۲۰۱۴). Ramsi (۲۰۱۴) نیز بر نقش تجربه زیسته، تعاملات انسانی و درک هویت در تربیت معنوی کودکان تأکید می‌کند. با توجه به اهمیت موضوع، معلمان به‌عنوان مهم‌ترین مؤلفه در مدارس، نقشی تعیین‌کننده در ارتقای کیفیت آموزشی و تربیتی دارند. دستیابی به عدالت آموزشی و بهبود یادگیری دانش‌آموزان در گروی آن است که معلمان به‌درستی آموزش دیده، مهارت‌های لازم را کسب کرده و از انگیزه کافی برای ایفای نقش خود برخوردار باشند (Ahmadi, ۲۰۲۳). شایستگی‌ها و صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان، از جمله موضوعات مهم در آموزش و پرورش جهانی است. با توجه به پیچیدگی نقش معلم، ارائه تعریفی جامع از این شایستگی‌ها دشوار است. با این حال، پژوهشگران برخی ابعاد کلیدی را معرفی کرده‌اند. (Maleki, ۲۰۱۷) صلاحیت معلم را شامل مجموعه‌ای از شناخت‌ها، گرایش‌ها و مهارت‌هایی می‌داند که به پرورش ابعاد جسمی، عقلی، عاطفی، اجتماعی و معنوی دانش‌آموزان کمک می‌کند. (Huntly, ۲۰۰۸) قابلیت‌های معلمان را در سه حوزه دانش حرفه‌ای، عملکرد حرفه‌ای و تعهد حرفه‌ای دسته‌بندی کرده است. همچنین، (Koster, & Dengerink, ۲۰۱۸) صلاحیت‌های معلمان را به پنج بُعد دانش تخصصی، ارتباطات، سازماندهی، تعلیم و تربیت (پداگوژی) و رفتار حرفه‌ای تقسیم کرده‌اند. در چارچوب سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، شایستگی‌های معلمان در دو سطح پایه (هویت مشترک شامل اعتقادات، اخلاق، دانش و...) و حرفه‌ای (شامل اخلاق و تعهد حرفه‌ای، دانش تخصصی، دانش تربیتی و مهارت‌های آموزشی) تعریف شده است (Rezaei, ۲۰۱۸) با این حال، تعریف دقیق و قطعی از این شایستگی‌ها دشوار است، زیرا نیازهای آموزشی در جوامع مختلف بر اساس دیدگاه‌های فلسفی، دینی و فرهنگی متفاوت است. علاوه بر این، تغییرات سریع علوم و فناوری، مهارت‌های موردنیاز معلمان را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد. با توجه به این مباحث، پرورش بعد معنوی دانش‌آموزان ارتباط مستقیمی با سلامت و سعادت جامعه، به‌ویژه نوجوانان، دارد. از این رو، ارائه تعریفی جامع و منسجم از تربیت معنوی، متناسب با مبانی فلسفی، دینی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، امری ضروری به نظر می‌رسد.

تربیت معنوی یکی از ارکان اساسی تعلیم و تربیت به شمار می‌رود که نقشی کلیدی در پرورش انسان‌های متعهد، اخلاق‌مدار و ارزش‌محور دارد. در نظام آموزشی، معلمان به‌عنوان اصلی‌ترین عامل تأثیرگذار در تربیت دانش‌آموزان، نقشی بی‌بدیل در شکل‌گیری و تقویت ابعاد معنوی شخصیت دانش‌آموزان ایفا می‌کنند. شناسایی ویژگی‌ها و صلاحیت‌های معلمان برای تربیت معنوی دانش‌آموزان می‌تواند تأثیر مستقیمی بر کیفیت تربیت نسل آینده داشته باشد (Mojaradian, ۲۰۲۴).

دوره متوسطه اول به‌عنوان مرحله‌ای حساس در رشد شناختی، عاطفی و اجتماعی دانش‌آموزان، زمینه‌ای مناسب برای تقویت ارزش‌های معنوی و اخلاقی است. در این دوران، دانش‌آموزان در معرض تأثیرات محیطی، رسانه‌ها و گروه‌های همسالان قرار دارند و هدایت آن‌ها در مسیر درست نیازمند معلمانی است که علاوه بر دانش تخصصی، از صلاحیت‌های معنوی و اخلاقی بالایی برخوردار باشند (Aali & et all, ۲۰۲۴).

علی‌رغم اهمیت بالای موضوع تربیت معنوی، مطالعات محدودی در زمینه شناسایی ویژگی‌ها و صلاحیت‌های موردنیاز معلمان برای این امر در سطح ملی و محلی انجام شده است. پژوهش حاضر با تمرکز بر مدارس متوسطه اول ناحیه دو شهر بندرعباس، تلاش می‌کند تا نیازهای واقعی جامعه آموزشی این منطقه را شناسایی کرده و راهکارهایی عملیاتی برای بهبود تربیت معنوی دانش‌آموزان ارائه دهد.

شناسایی ویژگی‌ها و صلاحیت‌های معلمان در زمینه تربیت معنوی، می‌تواند منجر به ارتقای کیفیت فرایندهای آموزشی و تربیتی شود. این تحقیق با فراهم آوردن شواهد علمی و کاربردی، می‌تواند به مدیران آموزشی و سیاست‌گذاران کمک کند تا برنامه‌های آموزشی و تربیتی معلمان را بر اساس نیازهای واقعی جامعه هدف تدوین و اجرا کنند (Hosseinihah, ۲۰۱۸).

با توجه به چالش‌های اخلاقی و فرهنگی عصر حاضر، نیاز به تقویت بعد معنوی در نظام آموزشی بیش از پیش احساس می‌شود. این تحقیق می‌تواند با ارائه بینشی عمیق در مورد ویژگی‌ها و صلاحیت‌های معلمان، نقش مؤثری در توانمندسازی معلمان و تربیت نسلی بااخلاق، متعهد و معنویت‌گرا ایفا کند. در مجموع، پژوهش حاضر از نظر علمی و عملی، گامی مؤثر در جهت تحقق اهداف تربیتی و معنوی نظام آموزشی ایران خواهد بود (Hooshangizadeh, ۲۰۲۳).

نجیب پور و حسینی (۲۰۲۴) (Najibpoor & Hoseini) تحقیقی با هدف بررسی رویکرد تعلیم و تربیت اسلامی بر تربیت معنوی نوجوانان با استفاده از فناوری روز انجام دادند، نتایج نشان داد که به روز شدن تکنولوژی در عرصه تعلیم و تربیت اسلامی یکی از فاکتورهای مهم در رسیدن به اهداف متعالی تعلیم و تربیت است. اما نباید از آسیب‌های فناوری اطلاعات در تعلیم و تربیت اسلامی غافل شد.

محسن پور و همکاران (۲۰۲۴) (Mohsenpoor & et al) تحقیقی با هدف هدف مقایسه کمک طلبی تحصیلی، مدرسه هراسی و تربیت معنوی، در بین دانش‌آموزان ابتدایی پسر و دختر شهر لار انجام دادند. نتایج این پژوهش نشان داد که بین کمک طلبی تحصیلی، مدرسه هراسی و تربیت معنوی، در بین دانش‌آموزان ابتدایی پسر و دختر شهر لار تفاوت معناداری وجود ندارد.

جهانی‌نیا و همکاران (۲۰۲۴) (Jahaninai et al) تحقیقی با هدف بررسی تاثیر تربیت معنوی بر مهارت‌های ارتباطی و پایداری تحصیلی دانش‌آموزان دختر دوره دوم مقطع ابتدایی شهر کاشمر انجام دادند، نتایج نشان داد که تربیت معنوی بر مهارت‌های ارتباطی و پایداری تحصیلی دانش‌آموزان دختر دوره دوم مقطع ابتدایی شهر کاشمر تاثیر دارد. اعلایی و همکاران (۲۰۲۴) (Aali et al) تحقیقی با هدف بررسی تاثیر تربیت معنوی بر مهارت‌های ارتباطی و پایداری تحصیلی دانش‌آموزان دختر دوره دوم مقطع ابتدایی شهر کاشمر انجام شده، نتایج نشان داد که تربیت معنوی بر مهارت‌های ارتباطی و پایداری تحصیلی دانش‌آموزان دختر دوره دوم مقطع ابتدایی شهر کاشمر تاثیر گذار است.

حاتمی و همکاران (۲۰۲۱) (Hatami et al) تحقیقی با هدف بررسی تاثیر صلاحیت حرفه‌ای معلمان بر موفقیت برنامه‌های پرورشی و آموزشی انجام دادند، نتایج نشان داد بین صلاحیت اخلاقی و موفقیت برنامه‌های پرورشی و آموزشی مثبت و معنادار بود.

حافظی (۲۰۲۱) (Hafezi) تحقیقی با هدف تبیین و بررسی نوع و میزان و چگونگی معنویات و باورهای معنوی در تربیت کودکان و نوجوانان با جامعه آماری تعداد ۵۰ نفر از دانش‌آموزان ۷ تا ۱۵ ساله تهران و پرسشنامه محقق ساخته نشان داد رابطه بین باوری‌های دینی و تربیت شامل مولفه‌های شخصیت‌پذیری، اجتماعی‌پذیری، رفتارهای مذهبی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر با هدف شناسایی ویژگی‌ها و صلاحیتهای معلمان در تربیت معنوی دانش آموزان انجام شده است و از نظر شیوه گردآوری داده‌ها، در گروه «تحقیق آمیخته اکتشافی» قرار می‌گیرد. در این رویکرد، ابتدا داده‌های کیفی گردآوری و تحلیل شده و سپس یافته‌های حاصل در مرحله کمی مورد آزمون قرار می‌گیرند.

در مرحله کیفی پژوهش، به‌منظور شناسایی ویژگی‌ها و صلاحیتهای مورد نیاز معلمان برای تربیت معنوی دانش آموزان، از روش مصاحبه نیمه‌ساختاریافته استفاده شد. جامعه آماری این بخش شامل کارشناسان و معلمان دارای مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد و حداقل ۱۰ سال سابقه خدمت در مدارس متوسطه اول ناحیه دو شهر بندرعباس بود. مشارکت‌کنندگان به‌صورت هدفمند انتخاب شدند و مصاحبه‌ها تا رسیدن به حد اشباع نظری ادامه یافت. در نهایت، تعداد ۱۵ نفر از معلمان و خبرگان آموزشی در این مرحله مشارکت داشتند. تحلیل داده‌های کیفی با روش تحلیل محتوای استقرایی انجام شد که منجر به استخراج مؤلفه‌های کلیدی مرتبط با ویژگی‌ها و صلاحیتهای معلمان در حوزه تربیت معنوی گردید.

در مرحله کمی، یافته‌های حاصل از بخش کیفی از طریق تدوین یک پرسشنامه محقق‌ساخته مورد سنجش قرار گرفت. جامعه آماری این بخش شامل کلیه دبیران متوسطه اول ناحیه دو بندرعباس به تعداد ۳۴۲ نفر بود. برای تعیین حجم نمونه، از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده و جدول کرجسی و مورگان استفاده شد که بر این اساس، ۱۸۱ نفر به‌عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. پرسشنامه تدوین شده بر اساس مؤلفه‌های شناسایی‌شده در مرحله کیفی طراحی شد و برای سنجش روایی آن، از نظرات خبرگان و تحلیل عاملی تأییدی استفاده گردید. همچنین، پایایی پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ بررسی و تأیید شد.

یافته‌ها

تحلیل کیفی داده‌ها

سوال اصلی این پژوهش ویژگی‌ها و صلاحیتهای معلمان برای تربیت معنوی دانش آموزان مدارس متوسطه اول ناحیه دو شهر بندرعباس کدام است؟

طی فرآیند مصاحبه در صورت وجود ابهام در گفته‌ها با سؤالات پیگیر از افراد خواسته شده تا توضیحات بیشتر و روشن‌تری ارائه نمایند. در جدول ۱ اهم گزاره‌های کلامی موجود در پاسخ هر یک از صاحب‌نظران به سوال اصلی پژوهش مشاهده می‌گردد.

جدول ۱ مؤلفه‌های ویژگی‌ها و صلاحیتهای معلمان برای تربیت معنوی دانش آموزان مدارس متوسطه اول ناحیه دو شهر بندرعباس

کد مصاحبه	پاسخ مصاحبه‌شونده	کدهای شناسایی شده
م ۱	افراد مستعد و مومن و با خدا در گزینش شناسایی شوند، بانک اطلاعات قرآنی تشکیل شود؛ شناسنامه قرآنی فراهم گردد؛ کلیپ‌های قرآنی تهیه گردد؛ فیلم‌های قرآنی بیشتر از پیش ساخته شود؛ نرم افزارهای قرآنی تهیه و فراهم شود	استفاده معلمان از بانک اطلاعات تربیت معنوی

جدول ۱ مولفه های ویژگی ها و صلاحیتهای معلمان برای تربیت معنوی دانش آموزان مدارس متوسطه اول ناحیه دو شهر بندرعباس

کد مصاحبه	پاسخ مصاحبه شونده	کدهای شناسایی شده
م ۲	بر نیروهای بدو خدمت تمرکز شود، نخیکن قرآنی جذب و بکار گرفته شوند چهره های قرآنی گزینش و جذب سازمان گردد فضای مناسب برای ورود ایجاد شود برای جذب برنامه ریزی گروهی انجام شود استعدادها شناخته شوند جذب حداقل روخوان قرآنتکمیل فرم خود اظهاری قرائت روزانه	اقدامات لازم در بدو استخدام معلمان
م ۳	تکریم معلمان بازنشستگان قرآنی به کارگیری معلمان بازنشستگان قرآن.	بکارگیری معلمان بازنشسته
م ۴	توانمندسازی چهره های قرآنی، دوره های آموزش قرآن دوره های تربیت مربی قرآنتربیت مشاور قرآنآموزش شیوه های نوین قرآنآموزش غیرحضوری قرآن توانمندسازی اساتیدآموزش مفاهیم عملی آموزش حضوری قرآن تربیت مبلغ قرآنی تبیین احادیث در مورد قرآناستفاده از قصه های قرآنی	آموزشهای لازم برای معلمان
م ۵	عدم نگاه مادی به قرآنانتظارت بیجا از چهره های قرآنیطولانی بودن برنامه بین الصلواتین و عدم تاثیر بر مخاطبسیله ای عمل کردننبود دستورالعمل مناسبعدم استقبال کارکنان از آموزشبرگزاری کلاسهای اجباریدادن آمارهای پی در پی عدم ارزیابی دائم قرآنی ها	موانع و مشکلات
م ۶	طرح سفیران قرآنی ، طرح ریشه کنی بیسوادی ، برگزاری جلسات هفتگی قرآن	طرحهای پیشنهادی
م ۷	برنامه ریزی مستمر، استمرار آموزش، ایجاد ابزارهای انگیزشی، اهتمام مسئولین به برنامه های قرآنی، تغییر در شیوه های آموزش، مدیریت کارآمد قرآنی، تدوین دستورالعملهای مناسب، بستر سازی قرآن، توجه به کلانتری ها، توجه به کیفیت برنامه ها، توزیع لوح فشرده قرآنی، استفاده از ظرفیت های موجود، کیفی تر نمودن جلسات هفتگی، اثربخشی، رهانکردن داوطلبان بدو استخدام	اقدامات لازم
م ۸	ترویج حفظ قرآن، حفظ موضوعی قرآن، حفظ و ترجمه توامان، حفظ کاربردی، ایجاد انقلاب در حفظ، زوری شدن حفظناموفق بودن آزمون حافظان	حفظ
م ۹	ارتباط فعال با چهره های قرآنی، تکریم چهره های قرآنی، انتخاب خانواده قرآنیف تکریم قهرمانان قرآنی، دیدار خانواده های موفق قرآنیف به کارگیری افراد خوب خوانف توجه به خانواده ها، تکریم ارباب رجوع با فرهنگ قرآنی، دیدار با شخصیتهای ویژه قرآنی، استفاده از ابزارهای تشویق، اعطای ارشدیت های قرآنیف انتصاب مسئولین قرآنیف انتصاب فرماندهان قرآنی، هدایای معنوی(سفرهای زیارتی)ف عدم تاثیر دستورالعمل تشویقات، تغییر شیوه تشویق	تکریم و تشویق
م ۱۰	اختصاص یک روز هفته به قرآن، استفاده از آیات قرآنی در مکالمات و مکاتبات، بکارگیری تکیه کلام های قرآنی، فضاسازی قرآنی در محیط کار، پخش قرائت مجلسی در کلاسهای عمومی، ابتدای سخنرانی با تلاوت قرآن، ایجاد احساس مسئولیت در امور معنوی، استماع قرآن(گوش دادن با دقت)، تنقید به قرائت روزانه، مداومت برای ملکه شدن انس، انتخاب همسر قرآنی، تابلونمودن آیات کاربردی پلیس، اولویت	راههای تقویت ویژگی ها و صلاحیتهای معلمان برای تربیت معنوی دانش آموزان

جدول ۱ مولفه های ویژگی ها و صلاحیتهای معلمان برای تربیت معنوی دانش آموزان مدارس متوسطه اول ناحیه دو شهر بندرعباس

کد مصاحبه	پاسخ مصاحبه شونده	کدهای شناسایی شده
	دادن به روخوانی، بعد سازمانی ایجاد انس، بعد فردی ایجاد انس بررسی انس در همه علوم، شیوه های متفاوت جذب و تقویت انس، مراد به قرآن (معنای دیگر انس)، انس با قرآن به عنوان تکلیف (واجب)، نهادینه شدن (در دانشگاه و محل خدمت)، تکرار آموزش، پیگیری تکرار، کنترل قرائتهای روزانه (بر اساس اظهارنامه) فایجاد دغدغه در کارکنان	
م ۱۱	رعایت آداب تلاوت قرآن، تقویت اعتماد به نفس، وجود نیازهای مردم در قرآن، تقویت ذهن در برپایی انس، بیان زیباییهای قرآن، بیان اعجاز علمی قرآن، بیان اهمیت سلامت و بهداشت در قرآن، بیان بهره گیری علما از قرآن در شرایط سخت، آرامش از قرآن با پخش تلاوت در لحظات استرسی فرهنگ سازی	مقدمات ورود به تربیت معنوی
م ۱۲	سبک زندگی قرآنی، انطباق اعمال با قرآن، افزایش ایمان با تلاوت قرآن، درمان با قرآنف مراقبه و محاسبه در عمل به قرآن، ابلاغ صحیح پیام خدا به مردمف انس با قرآن راه نجات از مشکلات رسیدن به نقطه ایده آل	نتیجه ویژگی ها و صلاحیتهای معلمان برای تربیت معنوی دانش آموزان
م ۱۳	برگزاری جلسات خانوادگی قرآن، طرح تلاوت نور روزانه، برگزاری آزمونهای قرآنیف مسابقه قرآنی با موضوع نیازهای مبتلا به، نهضت عمومی قرآنی همه ارگانها	پیشنهادهای مطرح شده
م ۱۴	مسابقه بازنویسی داستانهای آموزنده قرآنی برگزاری جشنواره های قرآنی برگزاری اردوهای با محوریت قرآن و عمل تشکیل گروههای جهادی قرآنی	برگزاری مسابقات برای معلمان
م ۱۵	تاسیس مرکز قرآنی، ارائه مقالات قرآنی، طرح اطلس جامع نظام آموزش قرآن، برگزاری دوره های آموزش (کفایت آموزشی)، دریافت پیشنهادات و بخشنامه کردن آنها	برگزاری مستمر آموزش ضمن خدمت برای معلمان

دسته بندی کدهای شناسایی شده در قالب زیرمقولات مربوط به صلاحیتهای معلمان برای تربیت معنوی دانش آموزان مدارس متوسطه اول ناحیه دو شهر بندرعباس

جدول ۲. مفاهیم مربوط صلاحیتهای معلمان برای تربیت معنوی دانش آموزان مدارس متوسطه اول

مفاهیم	مقولات	صاحب نظران
درمان با تدریس قرآن در مدارس؛ تشکیل بانک اطلاعات قرآنی، شناسنامه قرآنی، تهیه کلیپهای قرآنی در مدارس، ساخت فیلمهای قرآنی در مدارس، تهیه نرم افزارهای قرآنی	تاسیس مرکز قرآنی در مدارس؛ شناسایی افراد مستعد در زمینه معنویت ارائه مقالات تربیت معنوی، تقویت اعتماد به نفسانطباق اعمال با قرآنف درمان با امور معنوی (قرآن) فرعیت آداب تلاوت قرآن، ابلاغ صحیح پیام خدا به مردم، وجود	مصاحبه شونده های شماره های ۱، ۴، ۶، ۷، ۱۲

دسته‌بندی کدهای شناسایی شده در قالب زیرمقولات مربوط به صلاحیتهای معلمان برای تربیت معنوی دانش آموزان مدارس متوسطه اول ناحیه دو شهر بندرعباس

جدول ۲. مفاهیم مربوط صلاحیتهای معلمان برای تربیت معنوی دانش آموزان مدارس متوسطه اول

مفاهیم	مقولات	صاحب‌نظران
	نیازهای مردم در قرآن، افزایش ایمان با تلاوت قرآنمراقبه و محاسبه در عمل به قرآن	
اختصاص یک روز هفته به قرآن، استفاده از آیات قرآنی در مکالمات و مکاتبات، بکارگیری تکیه کلام های قرآنی، فضا سازی قرآنی در محیط کار، پخش قرائت مجلسی در کلاسهای عمومیفابتدای سخنرانی با تلاوت قرآن، ایجاد احساس مسئولیت در امور معنوی، استماع قرآن(گوش دادن با دقت)، تقید به قرائت روزانه، مداومت برای ملکه شدن انس؛ انتخاب همسر قرآنی، تابلونمودن آیات کاربردی پلیس، اولویت دادن به روخوانی، بعد سازمانی ایجاد انس، بعد فردی ایجاد انس، بررسی انس در همه علوم، شیوه های متفاوت جذب و تقویت انس، مرادوه با قرآن(معنای دیگر انس)، انس با قرآن به عنوان تکلیف(واجب)؛ نهاده شده	بعد سازمانی، بعد فردی، بررسی و تقویت تربیت معنوی در همه علوم، شیوه های متفاوت جذب و ایجاد انس، تقویت ذهن در ایجاد انس، اختصاص یک روز هفته به قرآن، بیان زیباییهای قرآن، مرادوه با قرآن(معنای دیگر انس)، استفاده از آیات قرآنی در مکالمات و مکاتبات، بکارگیری تکیه کلام های قرآنی، فضا سازی قرآنی در محیط کار، پخش قرائت مجلسی در کلاسهای عمومی، بیان اعجاز علمی قرآن، ابتدای سخنرانی با تلاوت قرآن، ایجاد احساس مسئولیت در امور معنوی، انس با قرآن به عنوان تکلیف(واجب)، استماع قرآن(گوش دادن با دقت)، تقلید به قرائت روزانه، مداومت برای ملکه شدن تربیت معنوی، بیان اهمیت سلامت و بهداشت در قرآن، انتخاب همسر قرآنی، تابلونمودن آیات کاربردی پلیس، کسب آرامش با قرآن	مصاحبه شونده های شماره ۱، ۲، ۴، ۵، ۷، ۱۱، ۹
الزام به روخوانی قرآن، تبیین اعجاز علمی قرآن، آشنایی با ادبیات عرب، شروع با تفاسیر ساده، احساس نیاز واقعی بیان خواص آیات از دید روایات، مدارا با فراگیران قرآن، رعایت آداب تلاوت قرائت تقویت اعتماد به نفس، وجود نیازهای مردم در قرآن، توجه به دسیسه شیطان در ایجاد غفلت از قرآن، تقویت ذهن در برپایی انس، بیان زیباییهای قرآن، بیان اعجاز علمی قرآن، بیان اهمیت سلامت و بهداشت در قرآن، بیان بهره گیری علما از قرآن در شرایط سخت، آرامش از قرآن با پخش تلاوت در لحظات استرسی، فرهنگ سازی	الزام به روخوانی قرآن، تبیین اعجاز علمی قرآن، آشنایی با ادبیات عرب، شروع با تفاسیر ساده، احساس نیاز واقعی بیان خواص آیات از دید روایات، مدارا با فراگیران قرآن، رعایت آداب تلاوت قرائت تقویت اعتماد به نفس، وجود نیازهای مردم در قرآن، توجه به دسیسه شیطان در ایجاد غفلت از قرآن، تقویت ذهن در برپایی انس، بیان زیباییهای قرآن، بیان اعجاز علمی قرآن، بیان اهمیت سلامت و بهداشت در قرآن، بیان بهره گیری علما از قرآن در شرایط سخت، آرامش از قرآن با پخش تلاوت در لحظات استرسی، فرهنگ سازی	۳ م، ۴ م، ۷ م، ۱۰ م
برنامه ریزی مستمر، توانمندسازی چهره های قرآنی، طرح سفیران قرآنی، استمرار آموزش، ایجاد ابزارهای انگیزشی، اهتمام مسئولین به برنامه های قرآنی، طرح ریشه کنی بیسوادی قرآنی، برگزاری جلسات هفتگی قرآن، برگزاری جلسات خانوادگی قرآن، طرح تلاوت نور روزانهتغییر در شیوه های آموزش، تدوین دستورالعملهای مناسب، برگزاری آزمونهای	برنامه ریزی مستمر، توانمندسازی چهره های قرآنی، طرح سفیران قرآنی، استمرار آموزش، ایجاد ابزارهای انگیزشی، اهتمام مسئولین به برنامه های قرآنی، طرح ریشه کنی بیسوادی قرآنی، برگزاری جلسات هفتگی قرآن، برگزاری جلسات خانوادگی قرآن، طرح تلاوت نور روزانهتغییر در شیوه های آموزش، تدوین دستورالعملهای مناسب، برگزاری آزمونهای	۲ م، ۶ م، ۷ م، ۸ م

دسته‌بندی کدهای شناسایی شده در قالب زیرمقولات مربوط به صلاحیتهای معلمان برای تربیت معنوی دانش آموزان مدارس متوسطه اول ناحیه دو شهر بندرعباس

جدول ۲. مفاهیم مربوط صلاحیتهای معلمان برای تربیت معنوی دانش آموزان مدارس متوسطه اول

مفاهیم	مقولات	صاحب‌نظران
قرآنی، تبیین احادیث در مورد قرآن، برپایی اردوهای قرآنی، دوره های آموزشیار قرآن، دوره های تربیت مربی قرآن، استفاده از قصه های قرآنی، تربیت مشاور قرآن، بستر سازی قرآن، توجه به کلاتنری ها، مسابقه قرآنی با موضوع نیازهای مبتلا به، نهضت عمومی قرآنی همه ارگانها، مسابقه بازنویسی داستانهای آموزنده قرآنی، شناخت استعدادها و بکارگیری آنها، استفاده از ظرفیت ها، کیفی تر نمودن جلسات هفتگی، برگزاری جشنواره های قرآنی، برگزاری اردوهای با محوریت قرآن و عمل، تشکیل گروههای جهادی قرآنی		
ارتباط فعال با چهره های قرآنی، تکریم چهره های قرآنی، انتخاب خانواده قرآنی، تکریم قهرمانان قرآنی، دیدار خانواده های موفق قرآنی، به کارگیری افراد خوب خوان	اعطای مرخصی به حافظان، ترویج حفظ قرآن، استفاده از ابزارهای تشویق، اعطای ارشدیت های قرآنی، انتصاب مسئولین قرآنی، انتصاب فرماندهان قرآنی، هدایای معنوی، حفظ موضوعی قرآن، توانان حفظ و ترجمه	م ۲، م ۳، م ۴، م ۵، م ۸، م ۱۲، م ۹، م ۱۱
توجه به خانواده ها، تکریم ارباب رجوع با فرهنگ قرآنی، دیدار با شخصیت‌های ویژه قرآنی، بیان داستانهای بهره گیری علما از آموزه های دینی	سبک زندگی قرآنی، انطباق اعمال با قرآن، افزایش ایمان با تلاوت قرآن، درمان با قرآن، مراقبه و محاسبه در عمل به قرآن، ابلاغ صحیح پیام خدا به مردم، انس با قرآن راه نجات از مشکلات، رسیدن به نقطه ایده آل	م ۶، م ۸، م ۱۰، م ۲، م ۷، م ۱۱، م ۹، م ۱۲

بررسی برازش مدل پژوهش

بررسی مدل پژوهش طی سه مرحله انجام می‌شود. در مرحله اول مدل بیرونی پژوهش مورد بررسی قرار می‌گیرد در مرحله دوم نوبت به بررسی مدل درونی می‌رسد و مرحله سوم نیز به بررسی مدل کلی پژوهش اختصاص دارد.

ارزیابی مدل بیرونی

در بررسی مدل بیرونی پژوهش ابتدا بار عاملی سؤالات (یا شاخص‌های) پژوهش مورد بررسی قرار می‌گیرد. سپس پایایی و به دنبال آن روایی مدل درونی بررسی می‌شود.

بار عاملی شاخص‌ها یا سؤال‌های پرسشنامه

بارهای عاملی از طریق محاسبه مقدار همبستگی شاخص‌های یک سازه با آن سازه محاسبه می‌شوند که اگر این مقدار برابر و یا بیشتر از مقدار ۰/۴ شود، مؤید این مطلب است که واریانس بین سازه و شاخص‌های آن از واریانس خطای اندازه‌گیری آن سازه بیشتر بوده و پایایی در مورد آن مدل اندازه‌گیری قابل قبول است.

در جدول ۳ مقادیر بارهای عاملی به همراه آماره t برای پرسشنامه ارائه شده است.

جدول ۳. بررسی بارهای عاملی پرسشنامه

گویه‌ها	بار عاملی	انحراف استاندارد	آماره t
۱	۰,۷۵۷	۰,۷۴۲۵	۲۰,۲۳۳
۲	۰,۶۵۲	۰,۶۱۲۴	۱۴,۴۰۶
۳	۰,۶۷۸	۰,۷۶۵۷	۱۴,۵۹۹
۴	۰,۶۶۷	۰,۶۴۰۶	۱۵,۴۴۹
۵	۰,۶۶۸	۰,۶۳۱۱	۱۵,۷۳۳
۶	۰,۶۷۲	۰,۶۴۰۱	۱۵,۵۶۲
۷	۰,۷۸۱	۰,۶۰۶۷	۲۳,۰۹۳
۸	۰,۸۰۶	۰,۷۲۶۰	۲۸,۴۳۶
۹	۰,۷۰۷	۰,۵۹۸۵	۱۶,۸۳۳
۱۰	۰,۸۰۹	۰,۷۵۲۲	۱۴,۶۸۳
۱۱	۰,۶۵۰	۰,۶۴۶۱	۱۳,۴۵۸
۱۲	۰,۶۷۴	۰,۶۵۰۴	۱۷,۴۸۸
۱۳	۰,۷۸۶	۰,۶۴۰۶	۲۳,۷۰۷
۱۴	۰,۶۰۵	۰,۶۰۶۷	۱۳,۲۷۳
۱۵	۰,۶۸۴	۰,۷۲۶۲	۱۵,۰۳۶
۱۶	۰,۷۶۵	۰,۵۹۷۷	۲۲,۵۸۸
۱۷	۰,۷۸۲	۰,۷۷۹۰	۲۳,۵۲۶
۱۸	۰,۸۸۳	۰,۶۴۵۶	۱۴,۳۳۱
۱۹	۰,۸۳۶	۰,۶۵۴۳	۱۹,۳۷۷
۲۰	۰,۸۷۵	۰,۶۴۶۸	۱۸,۵۵۹
۲۱	۰,۵۶۶	۰,۶۲۴۵	۱۳,۲۴۴
۲۲	۰,۷۵۴	۰,۷۳۷۱	۲۰,۱۸۱
۲۳	۰,۸۱۷	۰,۶۰۱۵	۲۵,۴۳۳
۲۴	۰,۸۳۴	۰,۷۵۹۲	۲۷,۰۴۷
۲۵	۰,۴۲۱	۰,۶۶۸۷	۶,۶۵۵
۲۶	۰,۴۶۸	۰,۶۱۹۴	۳,۸۸۷
۲۷	۰,۵۶۸	۰,۶۷۱۰	۶,۱۲۴
۲۸	۰,۴۲۸	۰,۶۲۳۰	۶,۹۵۵
۲۹	۰,۴۲۱	۰,۶۷۹۳	۷,۱۹۰
۳۰	۰,۴۱۶	۰,۶۲۷۴	۶,۱۳۳
۳۱	۰,۷۲۱	۰,۶۹۶۹	۱۹,۶۴۱

۳۲	۰,۷۶۲	۰,۵۶۱۴	۲۶,۴۸۳
۳۳	۰,۷۴۴	۰,۷۴۳۸	۱۶,۱۲۲
۳۴	۰,۷۶۸	۰,۶۵۲۸	۲۲,۴۳۳
۳۵	۰,۷۴۶	۰,۶۹۵۷	۲۲,۴۹۶
۳۶	۰,۷۴۰	۰,۵۶۲۴	۲۴,۴۹۹
۳۷	۰,۷۴۲	۰,۷۳۹۳	۱۵,۹۸۹
۳۸	۰,۷۶۹	۰,۶۱۹۴	۲۰,۷۹۷
۳۹	۰,۷۴۷	۰,۷۴۱۲	۱۹,۰۰۶
۴۰	۰,۷۹۵	۰,۶۴۳۳	۲۵,۸۵۱
۴۱	۰,۶۲۵	۰,۶۳۰۱	۱۴,۵۴۰
۴۲	۰,۷۹۷	۰,۷۰۰۴	۲۶,۴۳۶
۴۳	۰,۷۸۷	۰,۵۷۸۸	۲۸,۰۲۷
۴۴	۰,۷۹۱	۰,۷۱۲۶	۲۹,۴۶۶
۴۵	۰,۷۹۰	۰,۷۳۹۶	۱۹,۱۸۱
۴۶	۰,۸۰۶	۰,۶۷۱۲	۲۴,۱۵۳
۴۷	۰,۵۶۳	۰,۶۵۷۴	۱۲,۷۵۲
۴۸	۰,۸۹۹	۰,۷۱۴۶	۱۵,۷۶۷
۴۹	۰,۵۷۱	۰,۶۶۶۱	۱۳,۵۲۴
۵۰	۰,۹۱۱	۰,۷۲۸۶	۲۳,۸۱۰
۵۱	۰,۸۲۴	۰,۷۲۰۲	۲۲,۰۰۱
۵۲	۰,۴۸۵	۰,۷۰۹۵	۴,۶۳۹
۵۳	۰,۷۳۵	۰,۷۰۸۹	۱۹,۸۵۹
۵۴	۰,۷۹۰	۰,۵۹۲۷	۱۹,۱۸۱
۵۵	۰,۸۰۶	۰,۷۱۴۰	۲۴,۱۵۳
۵۶	۰,۵۶۳	۰,۶۲۹۴	۱۲,۷۵۲
۵۷	۰,۸۹۹	۰,۶۷۳۴	۱۵,۷۶۷
۵۸	۰,۵۷۱	۰,۶۱۰۴	۱۳,۵۲۴
۵۹	۰,۹۱۱	۰,۷۴۴۵	۲۳,۸۱۰
۶۰	۰,۸۲۴	۰,۷۲۱۵	۲۲,۰۰۱
۶۱	۰,۴۸۵	۰,۵۹۷۸	۴,۶۳۹
۶۲	۰,۷۳۵	۰,۷۲۷۰	۱۹,۸۵۹
۶۳	۰,۸۰۹	۰,۶۴۱۴	۱۴,۶۸۳
۶۴	۰,۶۵۰	۰,۶۸۰۴	۱۳,۴۵۸
۶۵	۰,۶۷۴	۰,۶۱۹۶	۱۷,۴۸۸
۶۶	۰,۷۸۶	۰,۷۴۴۰	۲۳,۷۰۷
۶۷	۰,۶۰۵	۰,۷۲۸۴	۱۳,۲۷۳
۶۸	۰,۶۸۴	۰,۵۸۸۳	۱۵,۰۳۶
۶۹	۰,۷۶۵	۰,۷۵۰۶	۲۲,۵۸۸
۷۰	۰,۷۸۲	۰,۶۵۹۳	۲۳,۵۲۶
۷۱	۰,۸۸۳	۰,۶۱۹۰	۱۴,۳۳۱

۷۲	۰,۸۳۶	۰,۰۶۶۹۷	۱۹,۳۷۷
۷۳	۰,۸۷۵	۰,۰۶۰۵۳	۱۸,۵۵۹
۷۴	۰,۵۶۶	۰,۰۶۸۰۸	۱۳,۲۴۴

با توجه به جدول فوق که نتایج تحلیل عاملی گویه های پرسشنامه مورد نظر را نشان می دهد، از آنجا که بارعاملی همه گویه ها از ۰/۴ بیشتر است، همچنین مقدار آماره t از ۱/۹۶ بیشتر است، بنابراین پرسشنامه دارای روایی مطلوب است

پایائی مدل بیرونی

برای بررسی پایائی مدل بیرونی از معیار ضریب آلفای کرونباخ و معیار پایائی ترکیبی (CR) استفاده شده است.

الف) ضریب آلفای کرونباخ

ضریب آلفای کرونباخ عامل دیگری است که مقدار آن از ۰ تا ۱ متغیر است، مقدار آلفای کرونباخ بالاتر از ۰/۷ ، نشانگر پایایی قابل قبول است. البته موس^۱ و همکاران (۱۹۹۸) در مورد متغیرهایی با تعداد سؤالات اندک، مقدار ۰/۶ را به عنوان سرحد ضریب آلفای کرونباخ معرفی کرده اند. در جدول ۴-۱۵ مقدار این ضریب برای هر یک از عوامل برآورد شده است.

جدول ۴ ضریب آلفای کرونباخ

متغیرها	آلفای کرونباخ
ویژگی ها و صلاحیتهای معلمان برای تربیت معنوی دانش آموزان	۰/۸۷۰
استفاده معلمان از بانک اطلاعات تربیت معنوی	۰/۷۴۹
اقدامات لازم در بدو استخدام معلمان	۰/۷۲۰
بکارگیری معلمان بازنشسته	۰/۷۲۹
آموزشهای لازم	۰/۷۳۸
موانع و مشکلات	۰/۸۴۸
طرحهای پیشنهادی	۰/۸۳۷
تشویقات و تکریم	۰/۸۰۰
اقدامات لازم	۰/۸۰۵
حفظ	۰/۸۱۲
راههای افزایش و تقویت ویژگی ها و صلاحیتهای معلمان برای تربیت معنوی دانش آموزان	۰/۸۲۲
مقدمات ورود به تربیت معنوی	۰/۷۹۸
نتیجه ویژگی ها و صلاحیتهای معلمان برای تربیت معنوی دانش آموزان	۰/۸۶۷
پیشنهادهای مطرح شده	۰/۸۸۸
برگزاری مسابقات	۰/۸۹۶
برگزاری مستمر آموزش ضمن خدمت برای معلمان	۰/۹۰۴

مطابق با جداول بالا معیارها برای سازهی مورد نظر بالاتر از ۰/۷ است که حاکی از پایایی مناسب مدل دارد.

^۱ Moss

(ب) پایایی ترکیبی

در صورتی که مقدار پایایی ترکیبی برای هر سازه بالای ۰/۷ شود، نشان از پایایی درونی مناسب برای مدل‌های اندازه‌گیری دارد و مقدار کمتر از ۰/۶ عدم وجود پایایی را نشان می‌دهد. ذکر این نکته ضروری است که پایایی ترکیبی در مدل سازی ساختاری معیار بهتری از آلفای کرونباخ به شمار می‌رود. به دلیل اینکه در محاسبه ضریب آلفای کرونباخ در مورد هر سازه، تمامی شاخص‌ها با اهمیت مساوی در محاسبات وارد می‌شوند. در حالی که برای محاسبه پایایی ترکیبی، شاخص‌ها با بارعاملی بیشتر، اهمیت زیادتری دارند. این موضوع باعث می‌شود که مقادیر پایایی ترکیبی سازه‌ها، معیار واقعی‌تر و دقیق‌تری نسبت به آلفای کرونباخ آن‌ها باشد.

جدول ۴ پایایی ترکیبی

متغیرها	CR
ویژگی‌ها و صلاحیتهای معلمان برای تربیت معنوی دانش آموزان	۰/۸۷۳
استفاده معلمان از بانک اطلاعات تربیت معنوی	۰/۷۵۱
اقدامات لازم در بدو استخدام معلمان	۰/۷۲۲
بکارگیری معلمان بازنشسته	۰/۷۳۱
آموزشهای لازم	۰/۷۴۱
موانع و مشکلات	۰/۸۵۲
طرحهای پیشنهادی	۰/۸۳۹
تشویقات و تکریم	۰/۸۰۲
اقدامات لازم	۰/۸۰۷
حفظ	۰/۸۱۵
راههای افزایش و تقویت ویژگی‌ها و صلاحیتهای معلمان برای تربیت معنوی دانش آموزان	۰/۸۲۴
مقدمات ورود به تربیت معنوی	۰/۸۰۰
نتیجه ویژگی‌ها و صلاحیتهای معلمان برای تربیت معنوی دانش آموزان	۰/۸۷۰
پیشنهادهای مطرح شده	۰/۹۰۰
برگزاری مسابقات	۰/۸۹۹
برگزاری مستمر آموزش ضمن خدمت برای معلمان	۰/۹۰۷

با توجه به بالاتر بودن ضریب پایایی ترکیبی متغیرهای جدول فوق نشان از مناسب و برازش قابل قبول مدل‌های اندازه‌گیری دارد.

روائی مدل بیرونی

برای بررسی روائی مدل بیرونی از معیار روائی همگرا استفاده شده است.

روایی همگرا

معیار دوم از بررسی برازش مدل‌های اندازه‌گیری، روایی همگرا است که به بررسی میزان همبستگی هر سازه با سؤالات (شاخص‌ها) خود می‌پردازد که هرچه این همبستگی بیشتر باشد، برازش نیز بیشتر است. اگر معیار میانگین واریانس استخراج شده برای یک متغیر پایین‌تر از

۰/۵ بود باید سؤالی را که کمترین بار عاملی را دارد، حذف نمود. در جدول زیر با توجه به اینکه مقادیر AVE برای همه متغیرها از ۰/۵ بیشتر است، بنابراین روایی همگرا سازه ها قابل قبول است.

جدول ۵ میانگین واریانس استخراج شده

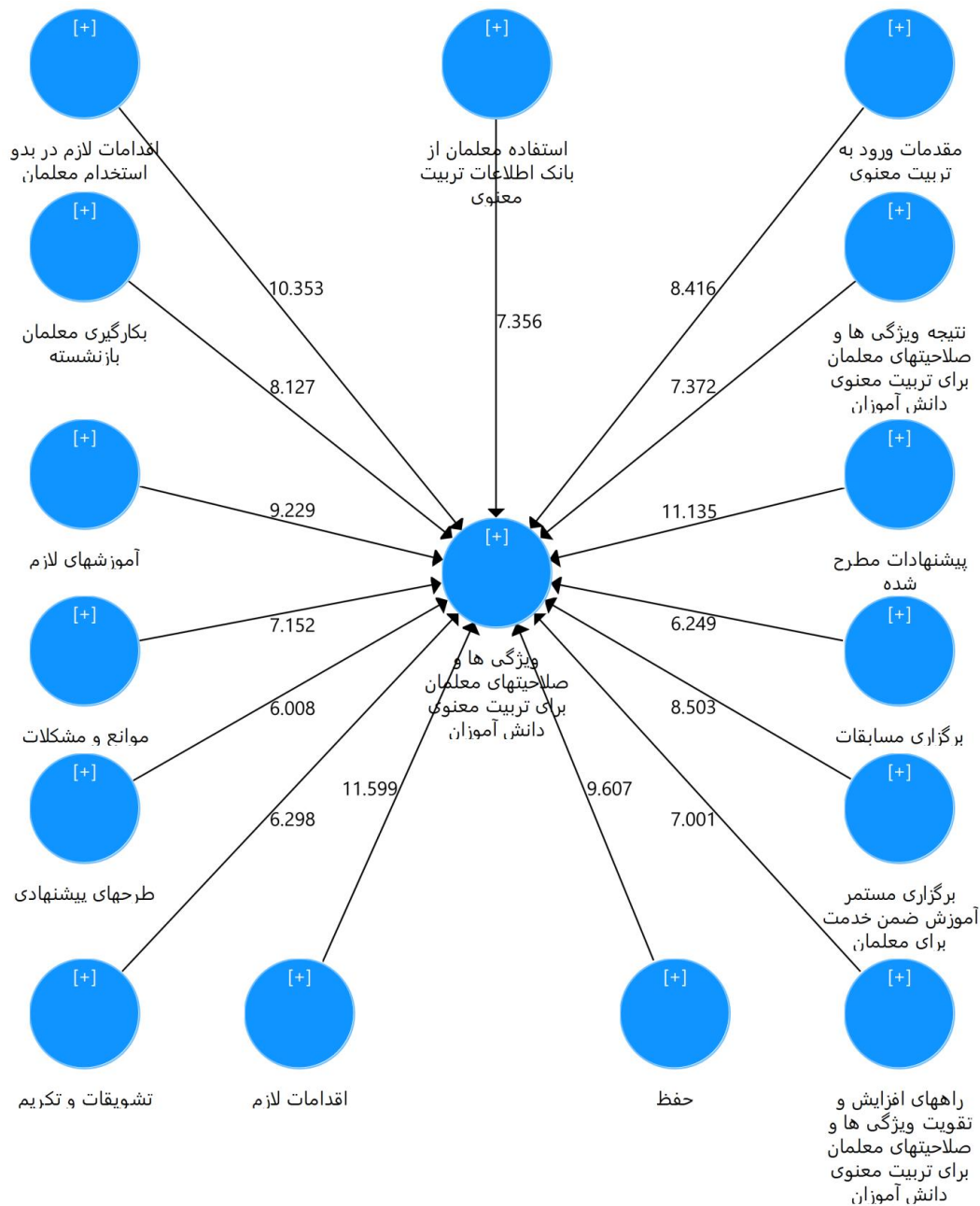
متغیرها	AVE
ویژگی ها و صلاحیتهای معلمان برای تربیت معنوی دانش آموزان	۰/۵۹۶
استفاده معلمان از بانک اطلاعات تربیت معنوی	۰/۷۲۶
اقدامات لازم در بدو استخدام معلمان	۰/۶۴۶
بکارگیری معلمان بازنشسته	۰/۹۳۶
آموزشهای لازم	۰/۹۷۶
موانع و مشکلات	۰/۶۲۱
طرحهای پیشنهادی	۰/۶۹۴
تشویقات و تکریم	۰/۷۰۴
اقدامات لازم	۰/۶۹۹
حفظ	۰/۶۸۷
راههای افزایش و تقویت ویژگی ها و صلاحیتهای معلمان برای تربیت معنوی دانش آموزان	۰/۶۶۵
مقدمات ورود به تربیت معنوی	۰/۶۱۲
نتیجه ویژگی ها و صلاحیتهای معلمان برای تربیت معنوی دانش آموزان	۰/۶۳۸
پیشنهادهای مطرح شده	۰/۶۶۷
برگزاری مسابقات	۰/۶۵۹
برگزاری مستمر آموزش ضمن خدمت برای معلمان	۰/۶۸۳

برازش مدل درونی

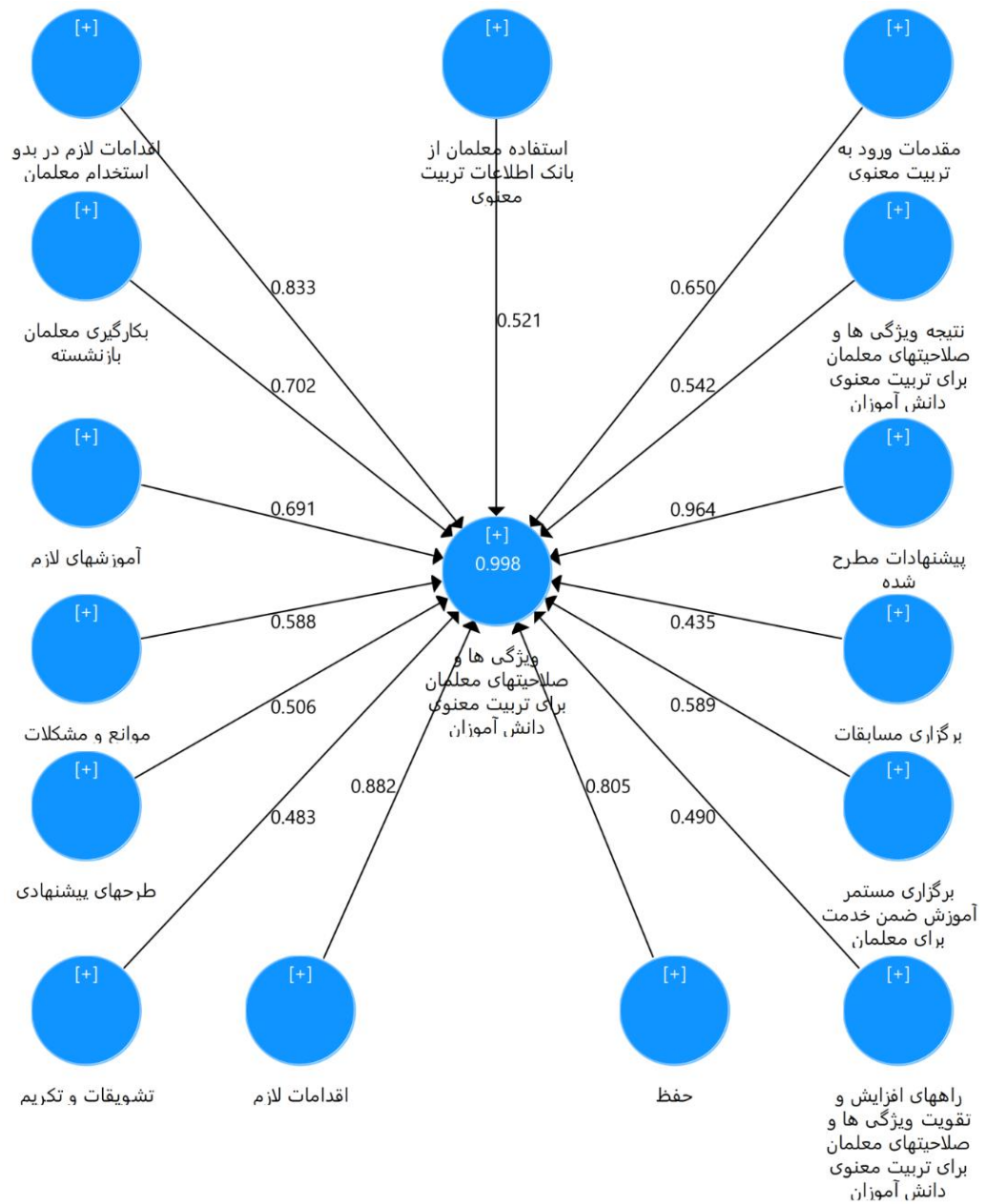
ضرایب معناداری t-value و ضریب مسیر استاندارد

برای بررسی برازش مدل ساختاری پژوهش از چندین معیار استفاده می شود که اولین و اساسی ترین معیار، ضرایب معناداری t است. برازش مدل ساختاری با استفاده از ضرایب t به این صورت است که این ضرایب باید از ۱/۹۶ بیشتر باشند تا بتوان در سطح اطمینان ۹۵٪ معنادار بودن آن ها را تأیید ساخت.

نتایج معناداری ضرایب براساس مقدار آماره t گزارش شده است. به طوری که اگر مقدار آماره t از ۱/۹۶ بیشتر باشد، با اطمینان ۹۵ درصد می توان نتیجه گرفت که متغیر مستقل بر متغیر وابسته تاثیر دارد. و ضریب مسیر بالای ۰,۴ مورد تایید قرار می گیرد.

نمودار ۱ ضرایب معناداری t-value

نمودار ۲- ضریب مسیر در مدل مفهومی

ضریب تعیین R^2 (R Squares)

معیار R^2 میزان تاثیر یک متغیر برونزا بر یک متغیر درونزا را مشخص می کند.

نکته ضروری این است که مقدار R^2 تنها برای سازه‌های وابسته (درونزا) مدل محاسبه می‌گردد و در مورد سازه‌های برونزا، مقدار این معیار صفر است. هر چه مقدار R^2 مربوط به سازه‌های درونزای یک مدل بیشتر باشد، نشان از برازش بهتر مدل است. چاین (۱۹۹۸) سه مقدار ۰/۱۹، ۰/۳۳ و ۰/۶۷ را به‌عنوان مقدار ملاک برای مقادیر ضعیف، متوسط و قوی بودن برازش بخش ساختاری مدل به‌وسیله معیار R^2 در نظرمی‌گیرد.

جدول ۵ ضریب تعیین

متغیر وابسته	R^2	شدت
ویژگی ها و صلاحیتهای معلمان برای تربیت معنوی دانش آموزان	۰,۹۹۸	قوی
میانگین	۰,۹۹۸	قوی

کیفیت پیش بینی کنندگی (Q^2)

این معیار قدرت پیش‌بینی مدل را مشخص می‌سازد. مدل‌هایی که دارای پرازش بخش ساختاری قابل قبول هستند، باید قابلیت پیش‌بینی شاخص‌های مربوط به سازه‌های درونزای مدل را داشته باشند. هنسler و همکاران (۲۰۰۹) سه مقدار ۰/۰۲، ۰/۱۵ و ۰/۳۵ را برای نشان دادن قدرت پیش‌بینی ضعیف، متوسط و قوی سازه یا سازه‌های برونزای مربوط به آن تعریف کرده‌اند. ذکر این نکته ضروری است که این مقدار تنها برای سازه‌های درونزای مدل که شاخص‌های آن‌ها از نوع انعکاسی می‌باشد، محاسبه می‌گردد.

جدول ۶ کیفیت پیش بینی کنندگی (Q^2)

متغیر وابسته	Q^2	شدت
ویژگی ها و صلاحیتهای معلمان برای تربیت معنوی دانش آموزان	۰,۴۴۵	قوی
میانگین	۰,۴۴۵	قوی

برازش مدل کلی (GOF)

سه مقدار ۰/۰۱، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ به‌عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای این معیار معرفی شده‌است.

$$GOF = \sqrt{Commality \times \bar{R}^2} = \sqrt{0.445 \times 0.998} = 0.66$$

با توجه به نتایج فوق می‌توان گفت که مدل برازش قوی دارد.

بحث و نتیجه گیری

موضوع تربیت و آموزش معلمان و ارتقای مهارت‌ها و صلاحیت‌های حرفه‌ای آنان در دوره‌های مختلف تحصیلی، یکی از مسائل اساسی در نظام‌های آموزشی جوامع توسعه‌یافته و در حال توسعه محسوب می‌شود. این موضوع مورد توجه ویژه دانشمندان تعلیم و تربیت، برنامه‌ریزان آموزشی و جامعه‌شناسان قرار گرفته است. از آنجاکه معلمان نقش کلیدی در فرآیند آموزش ایفا می‌کنند، سرمایه‌گذاری در بهزیستی روانی آنان به‌عنوان مؤثرترین و پربازده‌ترین نوع سرمایه‌گذاری شناخته شده است. چراکه معلمان، نقطه آغاز هر تحول آموزشی محسوب می‌شوند و بهبود وضعیت آنان می‌تواند منجر به ارتقای کیفیت آموزش و یادگیری شود.

نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که ویژگی‌ها و صلاحیت‌های معلمان برای تربیت معنوی دانش‌آموزان شامل مجموعه‌ای از عوامل متنوع است که در سه حوزه کلی قابل بررسی است: ۱) مقدمات و زیرساخت‌های لازم برای تربیت معنوی معلمان، ۲) اقدامات و برنامه‌های اجرایی در مدارس، و ۳) راهکارهای تقویت و توسعه ویژگی‌ها و صلاحیت‌های معلمان در حوزه تربیت معنوی. در ادامه، هر یک از این محورها به تفصیل مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۱. مقدمات و زیرساخت‌های لازم برای تربیت معنوی معلمان

یکی از یافته‌های مهم پژوهش، لزوم بهره‌گیری از بانک اطلاعات تربیت معنوی است. این بانک اطلاعاتی می‌تواند شامل منابع آموزشی، مقالات پژوهشی، روش‌های نوین تربیت معنوی، الگوهای موفق و تجربیات معلمان در این زمینه باشد. دسترسی آسان معلمان به چنین بانک اطلاعاتی باعث می‌شود که آن‌ها بتوانند روش‌های خود را به‌روز کرده و از تجربیات موفق در سایر مدارس بهره ببرند. همچنین، توجه به ویژگی‌ها و صلاحیت‌های معلمان در بدو استخدام نقش مهمی در کیفیت تربیت معنوی دانش‌آموزان دارد. اگر در فرآیند جذب معلمان، معیارهایی مانند باورها و نگرش‌های معنوی، مهارت‌های تربیتی و توانایی‌های ارتباطی آن‌ها مورد ارزیابی قرار گیرد، افرادی وارد سیستم آموزشی خواهند شد که توانایی لازم برای انتقال ارزش‌های معنوی به دانش‌آموزان را دارند. این امر مستلزم تدوین یک الگوی جامع برای سنجش صلاحیت‌های معنوی معلمان در مراحل اولیه استخدام است، از دیگر یافته‌های پژوهش، استفاده از معلمان بازنشسته در فرآیند تربیت معنوی دانش‌آموزان است. معلمان بازنشسته به دلیل تجربه بالا و شناخت دقیق از نیازهای دانش‌آموزان، می‌توانند به عنوان مشاوران آموزشی، مربیان راهنما و حتی مدرسین دوره‌های تربیت معنوی برای معلمان جوان فعالیت کنند. ایجاد ساختاری منظم برای بهره‌گیری از تجربیات این افراد می‌تواند به بهبود کیفیت تربیت معنوی کمک کند.

۲. اقدامات و برنامه‌های اجرایی در مدارس

یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که یکی از مهم‌ترین راهکارهای ارتقای صلاحیت‌های معلمان در زمینه تربیت معنوی، برگزاری آموزش‌های ضمن خدمت است. این آموزش‌ها می‌تواند شامل کارگاه‌های تخصصی، دوره‌های آموزشی رسمی، برنامه‌های مطالعاتی و جلسات هم‌اندیشی باشد. نکته مهم این است که آموزش‌ها نباید صرفاً نظری باشند، بلکه باید به صورت عملی و کاربردی طراحی شوند تا معلمان بتوانند روش‌های آموخته‌شده را در کلاس‌های درس به کار بگیرند. علاوه بر این، برگزاری مسابقات معنوی و اخلاقی در مدارس می‌تواند نقش مهمی در ایجاد انگیزه در میان دانش‌آموزان و معلمان داشته باشد. این مسابقات می‌توانند در زمینه‌هایی مانند حفظ و تفسیر آیات قرآنی، داستان‌نویسی با موضوعات اخلاقی، اجرای نمایش‌های تربیتی و مشارکت در فعالیت‌های خیرخواهانه برگزار شوند. چنین برنامه‌هایی نه تنها به تقویت ارزش‌های معنوی در بین دانش‌آموزان کمک می‌کند، بلکه باعث افزایش علاقه معلمان به تدریس مفاهیم معنوی می‌شود.

تدوین طرح‌های پیشنهادی برای بهبود تربیت معنوی نیز یکی دیگر از اقدامات مهمی است که باید مورد توجه قرار گیرد. معلمان به دلیل ارتباط مستقیم با دانش‌آموزان، بهترین افرادی هستند که می‌توانند مشکلات و چالش‌های موجود در تربیت معنوی را شناسایی کرده و برای رفع آن‌ها پیشنهاداتی ارائه دهند. ایجاد بستری برای دریافت نظرات و پیشنهادات معلمان و اجرای طرح‌های پیشنهادی آن‌ها می‌تواند به بهبود وضعیت تربیت معنوی در مدارس کمک کند.

۳. راهکارهای تقویت و توسعه ویژگی‌ها و صلاحیت‌های معلمان در حوزه تربیت معنوی

یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که یکی از موانع اصلی در تربیت معنوی دانش‌آموزان، کمبود حمایت‌های لازم از معلمان در این حوزه است. بسیاری از معلمان به دلیل فشارهای کاری، کمبود منابع و نبود مشوق‌های کافی، انگیزه لازم برای تمرکز بر تربیت معنوی را ندارند. بنابراین، تشویق و تکریم معلمان می‌تواند نقش مؤثری در افزایش انگیزه آن‌ها داشته باشد. این تشویق‌ها می‌توانند به صورت ارائه تسهیلات آموزشی، پاداش‌های مالی، قدردانی رسمی در مراسم‌های آموزشی و حتی ایجاد فرصت‌های ارتقای شغلی برای معلمان که در تربیت معنوی دانش‌آموزان موفق عمل می‌کنند، انجام شود. از سوی دیگر، برطرف کردن موانع و مشکلات موجود یکی از الزامات اساسی در بهبود وضعیت تربیت معنوی است. برخی از این موانع شامل عدم آشنایی معلمان با روش‌های نوین تربیت معنوی، کمبود منابع و ابزارهای آموزشی مناسب، و حتی نبود یک رویکرد مشخص و هماهنگ در نظام آموزشی است. برای حل این مشکلات، لازم است که نظام آموزشی کشور برنامه‌ای مدون برای تقویت تربیت معنوی در مدارس طراحی کند و به صورت مداوم آن را ارزیابی و اصلاح نماید. همچنین، ارائه راهکارهای علمی و عملی برای حفظ، افزایش و تقویت ویژگی‌های معنوی معلمان از جمله مواردی است که در این پژوهش مورد تأکید قرار گرفته است. برگزاری جلسات تبادل تجربیات بین معلمان، تدوین منابع آموزشی کارآمد، و ایجاد فرصت‌های مطالعاتی و پژوهشی در زمینه تربیت معنوی، از جمله اقداماتی است که می‌تواند در این راستا مؤثر باشد.

امروزه پذیرفته شده است که معلمان عامل اصلی پیشرفت‌های اجتماعی و فرهنگی هر کشور هستند. به دلیل تأثیر عمیق آن‌ها بر فرآیند یادگیری دانش‌آموزان و نقش تعیین‌کننده‌ای که در ایجاد انگیزه‌های یادگیری دارند، کسب مهارت‌ها و صلاحیت‌های مختلف شغلی و حرفه‌ای برای آنان ضروری است. در این راستا، معلمان به عنوان نیروی انسانی ماهر در سازمان آموزش و پرورش، می‌توانند با به‌روزرسانی دانش و توانمندی‌های خود، در جهت ارتقای ارزش‌های اخلاقی و معنوی دانش‌آموزان گام بردارند. آموزش و پرورش معنوی، برخلاف آموزش سنتی که مبتنی بر انتقال دانش است، فرایندی است که از طریق آن، ظرفیت‌های درونی و بیرونی افراد رشد یافته و به کمال می‌رسند. در این نوع آموزش، معنویت نه تنها یک موضوع درسی، بلکه رویکردی برای درک بهتر هستی و معنا بخشیدن به زندگی محسوب می‌شود. از این منظر، آموزش معنوی زمانی تحقق می‌یابد که معلمان بتوانند ویژگی‌ها و صلاحیت‌های لازم را برای هدایت معنوی دانش‌آموزان کسب کنند. نتایج پژوهش حاضر که به بررسی ویژگی‌ها و صلاحیت‌های معلمان در تربیت معنوی دانش‌آموزان مدارس متوسطه ناحیه ۲ شهر بندرعباس پرداخته است، نشان می‌دهد که بهبود این صلاحیت‌ها نیازمند مجموعه‌ای از اقدامات راهبردی است. برخی از این اقدامات شامل: ایجاد بانک اطلاعاتی جامع در زمینه تربیت معنوی، فراهم کردن آموزش‌های لازم از بدو استخدام معلمان، بهره‌گیری از تجارب معلمان بازنشسته، شناسایی و رفع موانع موجود، تدوین طرح‌های پیشنهادی مؤثر، برگزاری مسابقات علمی و فرهنگی، اجرای مستمر دوره‌های آموزش ضمن خدمت و ایجاد مشوق‌ها و نظام تکریم معلمان است. این نتایج با پژوهش‌های Hafezi (۲۰۲۱)، Hatami & etall (۲۰۲۱) همخوانی دارد. همچنین یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که هرچند دین به عنوان مجموعه‌ای از قوانین برای هدایت زندگی اجتماعی انسان به سوی سعادت در نظر گرفته می‌شود، اما تمامی ادیان لزوماً نمی‌توانند این هدف را محقق سازند. بر اساس دیدگاه علامه طباطبایی، دینی که از سوی خداوند وضع شده باشد، می‌تواند انسان را به سعادت حقیقی برساند، زیرا جهان هستی بر اساس یک نظام هدفمند آفریده شده و انسان نیز به عنوان جزئی از این نظام، مجزبه به استعدادها و توانمندی‌هایی است که او را به سوی کمال هدایت می‌کند. در حوزه تربیت معنوی، قابلیت اندیشه‌ورزی و تفکر انتقادی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، زیرا معنویت، مستقیماً با باورهای انسان درباره موجودات متعالی درگیر می‌شود. در این زمینه، مربیان باید نسبت به عقاید نادرست و توهمی آگاهی داشته باشند و این توانایی را در دانش‌آموزان نیز پرورش دهند. این امر مستلزم رویکرد انتقادی نسبت به اعتقادات، ارزش‌ها، اهداف و حقایق فرهنگی است. از دیدگاه رایت، یکی از چالش‌های اساسی تربیت معنوی معاصر، ناتوانی آن در مواجهه انتقادی با ابهامات معنویت است. خطرات عمده‌ای که این حوزه را تهدید می‌کنند عبارتند از: ضد عقل‌گرایی، فردگرایی افراطی، ذهن‌گرایی و احساس‌گرایی. بنابراین، دانش‌آموزان باید از قدرت نقد سازنده برخوردار باشند تا بتوانند سنت معنوی خود را در مقایسه با دیگر فرهنگ‌ها ارزیابی کرده و نگرشی خردمندانه در این زمینه اتخاذ کنند.

به طور کلی، نتایج این پژوهش نشان می دهد که تربیت معنوی معلمان نه تنها در ارتقای سطح معنوی دانش آموزان نقش دارد، بلکه می تواند منجر به بهبود کلی نظام آموزشی شود. بدین منظور، لازم است سیاست گذاران آموزشی برنامه های جامعی را برای توسعه صلاحیتهای معنوی معلمان طراحی و اجرا کنند تا معلمان بتوانند نقش مؤثرتری در رشد و تعالی نسل آینده ایفا نمایند.

پیشنهادهای کاربردی

بر اساس یافته های پژوهش، پیشنهادات زیر جهت بهبود و ارتقای صلاحیتهای معنوی معلمان و بهبود کیفیت تربیت معنوی دانش آموزان ارائه می شود:

۱. بهبود فرایند جذب و آموزش معلمان

ایجاد بانک اطلاعاتی تربیت معنوی: طراحی و راه اندازی یک سامانه جامع برای دسترسی معلمان به منابع آموزشی و پژوهشی در زمینه تربیت معنوی.

اجرای دوره های آموزشی تخصصی برای معلمان جدیدالورود: برگزاری کارگاه های آموزشی و دوره های مهارتی برای معلمان تازه استخدام شده با تأکید بر نقش تربیت معنوی در آموزش.

بهره گیری از تجربیات معلمان بازنشسته: استفاده از دانش و تجارب معلمان بازنشسته به عنوان مربیان و مشاوران در برنامه های آموزشی تربیت معنوی.

۲. ارتقای توانمندی های حرفه ای و معنوی معلمان

برگزاری مستمر دوره های آموزش ضمن خدمت: طراحی دوره های آموزشی مرتبط با تربیت معنوی به صورت مداوم و الزامی برای معلمان، توسعه مهارت های تفکر انتقادی و اندیشه ورزی: ارائه کارگاه های آموزشی در راستای تقویت قدرت تحلیل، تفکر انتقادی و تعمیق مفاهیم معنوی در بین معلمان.

ایجاد نظام ارزیابی و بازخورد مستمر: تدوین و اجرای سیستم سنجش و بازخورد مداوم برای ارزیابی عملکرد معلمان در زمینه تربیت معنوی.

۳. بهبود روش های تدریس و طراحی برنامه های درسی معنوی

گنجانیدن تربیت معنوی در برنامه های درسی: ادغام مباحث تربیت معنوی در سرفصل های درسی و تدوین محتوای مناسب برای تمامی مقاطع تحصیلی.

تدوین راهنماهای آموزشی تربیت معنوی: تولید و انتشار کتاب ها و جزوات آموزشی برای راهنمایی معلمان در اجرای روش های تربیت معنوی.

استفاده از روش های نوین آموزشی: بهره گیری از روش هایی همچون کلاس معکوس، یادگیری مبتنی بر مسئله، و داستان سرایی برای انتقال مفاهیم معنوی به دانش آموزان.

۴. ارتقای جایگاه معلمان و ایجاد انگیزه برای فعالیت در حوزه تربیت معنوی

ایجاد نظام تشویق و تکریم معلمان: اختصاص جوایز، لوح های تقدیر و ارتقای رتبه شغلی برای معلمان که در حوزه تربیت معنوی عملکرد برجسته ای دارند.

ایجاد فرصت های رشد و ارتقای شغلی: فراهم کردن فرصت های مطالعاتی، شرکت در کنفرانس ها و دوره های آموزشی بین المللی برای معلمان فعال در این زمینه.

تشویق به فعالیت های پژوهشی: حمایت از تحقیقات معلمان در زمینه تربیت معنوی و ارائه تسهیلات لازم برای انجام پژوهش های مرتبط.

۵. افزایش تعامل و هم افزایی بین خانواده، مدرسه و جامعه

برگزاری کارگاه های آموزشی برای والدین: آموزش خانواده ها در زمینه نقش تربیت معنوی در رشد فرزندان و نحوه تعامل مؤثر با مدرسه. توسعه همکاری میان مدارس و نهادهای فرهنگی-مذهبی: ایجاد تعامل میان مدارس، مساجد، مؤسسات فرهنگی و سازمان های دینی برای تقویت تربیت معنوی دانش آموزان.

اجرای برنامه های فرهنگی و معنوی در مدارس: برگزاری مسابقات فرهنگی، جلسات معنوی و برنامه های پرورشی با محوریت رشد اخلاقی و معنوی دانش آموزان.

۶. کاهش موانع و چالش های تربیت معنوی در مدارس

بررسی و شناسایی موانع اجرایی تربیت معنوی: انجام پژوهش‌های تکمیلی برای شناسایی چالش‌های موجود در مسیر تربیت معنوی معلمان و ارائه راهکارهای عملی برای رفع آن‌ها.

کاهش تأثیرات ضدعقل‌گرایی و احساس‌گرایی افراطی: ترویج تفکر نقادانه و تحلیل منطقی در زمینه مسائل معنوی به‌جای رویکردهای احساسی و غیرعلمی.

ایجاد حمایت‌های روانی و اجتماعی برای معلمان: فراهم کردن مشاوره‌های روان‌شناختی و حمایت‌های اجتماعی برای معلمان جهت کاهش استرس‌های مرتبط با ایفای نقش تربیتی و معنوی.

نتیجه‌گیری

اجرای این پیشنهادات می‌تواند به تقویت صلاحیت‌های حرفه‌ای و معنوی معلمان، ارتقای سطح معنویت در نظام آموزشی و ایجاد نسل جدیدی از دانش‌آموزان آگاه، مسئولیت‌پذیر و معنوی کمک کند. با همکاری میان معلمان، مدیران، سیاست‌گذاران آموزشی و خانواده‌ها، می‌توان مسیر روشنی برای بهبود وضعیت تربیت معنوی در مدارس ترسیم کرد.

References

Aali, H., Ghasabi, A., Madadi, A., & Nouri Zadeh, M. (۲۰۲۴). Technological education and its role in students' spiritual education. *Proceedings of the ۱st International Conference of Outstanding Teachers*, Masjed Soleyman.

Ahmadi, M. (۲۰۲۳). The relationship between spiritual education and academic achievement in adolescents. Master's thesis, Islamic Azad University.

Bolaqi, A. (۲۰۲۴). The role of educational mentors in enriching students' moral and spiritual education and creating suitable conditions for their engagement in educational activities. *Proceedings of the 7th National Conference on Professional Research in Psychology and Counseling with a Teacher's Perspective*, Minab. Retrieved from <https://civilica.com/doc/۲۰۸۱۳۶۷>

Firoozi, M., & Zarei Jaliliani, M. (۲۰۲۴). The role of technological education in students' spiritual education at school. *Proceedings of the ۱۴th International Conference on Psychology, Educational Sciences, and Lifestyle*. Retrieved from <https://civilica.com/doc/۲۱۰۴۶۱۲>

Hafezi, A. (۲۰۲۱). Explanation and examination of the type, extent, and nature of spirituality and spiritual beliefs in the education of children and adolescents. Retrieved from <https://civilica.com/doc/۱۱۹۶۱۰۳>

Hatami Marbini, M., Mohammadi, F., & Soroushnia, M. (۲۰۲۱). The impact of teachers' professional competence on the success of educational and training programs. **The Second National Conference on the Future School**. Retrieved from <https://civilica.com/doc/۱۴۰۴۲۴>

Hooshangizadeh, A., Kermalian, H., & Khajavi, Z. (۲۰۲۳). Spiritual education of students with an Islamic approach. *Proceedings of the ۷th International Conference on Global Studies in Educational Sciences, Psychology, and Counseling*, Tehran. Retrieved from <https://civilica.com/doc/۲۰۱۰۹۶۲>

Hosseinihah, A. (۲۰۱۸). Analyzing and explaining spiritual education with a brief overview of curriculum elements in this domain. *Teaching Research*, ۶(۳), ۹۵-۱۲۲

Huntly, S. (۲۰۰۸). Teachers' capabilities and their classification in the education system. *Journal of Education and Development*, ۱۲(۳), ۴۵-۶۲.

Jahaninia, A., Lasani Arefi, S., Salari, Z., Kordmoghadam, M., & Hosseini, S. M. (۲۰۲۴). *The impact of spiritual education on students' communication skills and academic persistence*. The ۲nd National Conference on Healthy Family, Healthy Society, Qaenat, Iran

Koster, S., & Dengerink, M. (۲۰۱۸). Dimensions of teacher competencies and their impact on student learning. *International Journal of Teaching and Learning*, ۲۶(۲), ۱۱۲-۱۳۰.

Maleki, A. (۲۰۱۷). Teacher competence and its role in student development. Tehran. Mamajonova, D. (۲۰۲۴). THE RELATIONSHIP OF EDUCATIONAL INNOVATIONS, MORAL EDUCATION AND SPIRITUAL EDUCATION. *Miasto Przyszłości*, ۴۶, ۷۶۰-۷۶۷.

Mojaradian Jabar, M. (۲۰۲۴). Spiritual education as a moral foundation: The impact of spiritual intelligence on the formation of ethical behaviors in students. *Strategic Research in Education and Training*, ۱۷, ۵۵۹-۵۷۴.

Mohsenpour, Fatemeh, & Hosseinfar, Zheila. (۲۰۲۴). Comparison of Academic Help-Seeking, School Phobia, and Spiritual Education among Male and Female Elementary Students in Lar City. The ۱st National Conference on New Perspectives in Education Issues, Ramshir. Retrieved from <https://civilica.com/doc/۲۱۳۲۵۱۸>

Najibpour, Elham, & Hosseini, Seyed Bagher. (۲۰۲۴). The Approach of Islamic Education on the Spiritual Development of Adolescents Using Modern Technology. The ۸th International Conference on Psychological Studies, Educational Sciences, and Family in the Islamic World, Tehran. Retrieved from <https://civilica.com/doc/۲۱۷۷۶۲۶>

Rezaei, M. (۲۰۱۸). The impact of scientific and technological changes on teachers' required skills. *Educational Studies Quarterly*, ۱۰(۱), ۷۵-۹۲.

Sahranavard, F., Shabani, R., & Mazgi Nejad, M. (۲۰۲۴). The role of family in fostering spiritual education in children. Proceedings of the ۲nd National Conference on Healthy Family, Healthy Society, Qaenat. Retrieved from <https://civilica.com/doc/۲۱۲۰۹۳۲>